

УДК 811.161.2'06'373

Юлія Романюк, Юлія Вознюк
Інститут української мови НАН України, м. Київ

ПЕРЕКЛАД ЯК ОБРАЗ УКРАЇНИ В СЛОВ'ЯНСЬКОМУ СВІТІ

Рецензія на зб. наук. праць: **Ukrajinsky jazyk a kultúra v umeleckom a odbornom preklade v stredoeurópskom priestore (Українська мова і культура в художньому та технічному перекладі в центральноевропейському просторі)**.
Пряшів, 2018.

Процеси сучасної глобалізації та активне входження України до світової спільноти сприяють міжкультурній взаємодії, що виявляється в різного роду ділових, наукових, освітніх, літературно-мистецьких й особистих контактах науковців та освітян різних країн Європи: Словаччини, Польщі, України та Чехії. Особливої ваги нині набуває проблема перекладу, художнього й технічного, як засобу спілкування між людьми, які належать до різних культур і розмовляють різними мовами.

Зважаючи на це, актуальність рецензованого збірника «Українська мова і культура в художньому та технічному перекладі в центральноевропейському просторі», опублікованого за результатами міжнародного наукового семінару, який відбувся 27 вересня 2017 р. на кафедрі україністики Інституту україністики та центральноевропейських студій філософського факультету Пряшівського університету (Словаччина), є безсумнівною. Видання має чітку й цілком умотивовану композицію: переднє слово, три розділи та відомості про авторів.

© Ю.В. РОМАНЮК, Ю.О. ВОЗНЮК, 2018

У вступному слові упорядник і головний редактор збірника д-р **Ярміла Кредатусова** коротко знайомить читачів збірника з тими суспільно-культурними та науково-освітніми умовами, в яких його підготовлено й опубліковано, вводить до проблематики видання, зупиняючись на ключовій тезі кожної статті, та окреслює перспективи подальших лінгвістичних досліджень художнього і технічного перекладу й перекладознавчої діяльності загалом.

Перший розділ збірника — «**Оглядіві студії**» — умістив праці з перекладу й перекладознавства авторів зі Словаччини, Чехії та України. **Ярміла Кредатусова** (Словаччина) в статті «*Словацько-український та українсько-словацький переклад у Словаччині від 1945 року до сучасності*» зосередила увагу на аналізі двоспрямованого (словацько-українського й українсько-словацького) перекладу в Словаччині за останні кілька десятиліть, окреслила основні його види та форми. **Рита Лайонз Кіндлерова** (Чехія) у праці «*Українська література в чеських перекладах після 1989 року*» аналізує чеські переклади української літератури після знакової для Чехії «Оксамитової революції» 1989 р., зазначаючи, що найбільш популярними в чеських перекладачів є українська коротка та середня проза, поезія й публіцистика. Авторка сподівається, що українська література й культура ще більше «пропагуватимуться на чеській сцені». **Ірина Забіяка** (Україна) в статті «*Нові переклади з чеської на українську: головні тенденції, успіхи та перспективи*» розглядає особливості перекладу з чеської на українську мову впродовж останніх десятиліть, дає відомості про книги, які було перекладено, а також про ті, які потребують перекладу й можуть бути цікавими українському читачеві.

Другий розділ рецензованого збірника — «**Студії з художнього перекладу**» — об'єднує праці дослідників зі Словаччини, Польщі та України й висвітлює різноманітні питання методології міжслов'янського художнього перекладу, починаючи з праць українських неокласиків Миколи Зерова й Максима Рильського (**Людмила Сірик** «*Теорія і критика міжслов'янського художнього перекладу в працях українських неокласиків Максима Рильського і Миколи Зерова*», Польща), польських перекладів Юзефа Лободовського творів Олега Ольжича (**Анна Хома-Сувала** «*Рання поезія Олега Ольжича в перекладах та інтерпретації Юзефа Лободовського*», Польща), й закінчуючи аналізом словацьких перекладів роману «Чорний ворон» Василя Шкляра (**Андріана Амір** «*Мова як явище концептуальне, далеко не випадкове. Примітки до словацького перекладу «Чорного ворона»*», Словаччина), оглядом збірника есеїв, присвячених українському роману «Рекреації» Юрія Андруховича, та принагідним окресленням тенденцій в українській літературі за останні два десятиліття (**Вера Жемберова** «*Між літературами*», Словаччина), дослідженням словацьких перекладів українських постмодерних творів, зокрема прози молодого автора Павла Коробчука (**Вероніка Дадайова** «*Про переклад постмодерних українських новел словацькою мовою*», Словаччина). У цьому ж розділі **Юлія Осип-Якимович** (Україна) в статті «*Ритміко-фонічна організація поетичного твору*

як *проблема перекладу*» розглядає такі важливі аспекти перекладу, як ритм, віршовий розмір, ритмомелодика, інтонація, темп, звукопис, естетичні норми віршованого твору. Загалом у другому розділі спостерігаємо прагнення авторів глибоко дослідити міжслов'янський лінгвістичний діалог, накреслити новітні шляхи перекладацької взаємодії, проникнути в суть художнього перекладу як своєрідної творчої діяльності та порівняти різні культурні традиції, втілені в такому перекладі.

Третій розділ — «*Студії з технічного перекладу*» — містить статті, присвячені аналізу термінологічних систем української та словацької мов. У ньому подано дослідження проблем калькування як способу збагачення лексичної системи словацької мови, різних типів кальок та їхнього використання в термінології (*Яна Кесселова «Калька і псевдокалька в словацькій мові. Зондування термінологічної лексики»*, Словаччина), особливостей перекладу словацьких та українських фразеологічних єдностей, пошуку вдалих еквівалентів словацьких фразеологізмів в українській мові (*Марія Чижмарова «Словацькі та українські фраземи з флористичним компонентом (можливості перекладу)»*, Словаччина), шляхів адекватного перекладу економічної термінології, зокрема тих термінів, зміст яких складно передати українською мовою (*Леся Буднікова «Переклад економічної термінології (на матеріалі словацької та української мов)»*, Україна), найуживаніших назв осіб у правничій лексиці (*Ярміла Кредатусова «Як правильно перекладати назви осіб у правничій лексиці судочинства (словацько-український аспект)»*, Словаччина) та прийменникових сполучень в офіційно-ділових словацьких та українських текстах (*Валерія Чернак «Прийменникові сполучення в текстах зі сфери судочинства та економіки в українсько-словацькому контексті»*, Словаччина).

Завершує збірник інформація про авторів та їхні наукові зацікавлення. Окрім того, цінними є контактні дані наприкінці кожної статті, оскільки вони надають читачам можливість для спілкування з автором, чия стаття їх зацікавила.

Рецензований Збірник наукових праць висвітлює історію різних національних традицій художнього й технічного перекладу, основні тенденції та перспективи здійснення його різними слов'янськими мовами, не оминає й проблем створення адекватних перекладів, зокрема спеціальних текстів з новою термінологією й професійною лексикою. Видання засвідчує непідробний інтерес іноземних науковців до української мови, а також активне входження українських мовознавців до європейського наукового простору. Це підтверджує наш національний поступ, цінність і привабливість для широкої слов'янської аудиторії сучасних українських художніх і спеціальних текстів, що без сумніву, сприяє піднесенню престижу української мови й культури в слов'янському і загалом європейському соціокультурному та науково-освітньому контексті.

Нова праця, яку підготувала до друку словацька україністка д-р Ярміла Кредатусова, стане у нагоді широкому колу читачів, які працюють

у галузі художнього й технічного перекладу або цікавляться проблемами перекладознавства.

Рецензію отримано 01.08.2018

Iuliia Romaniuk, Yuliia Vozniuk

Institute of the Ukrainian Language of National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv

TRANSLATION AS AN IMAGE OF UKRAINE IN THE SLAVIC WORLD

Review of the collection of scientific works “**Ukrainian language and culture in artistic and special translations in the Central European space**”. Prishov (Slovakia), 2018.

The reviewed collection of scientific works highlights the history of various national traditions of artistic and special translation, the main trends and prospects for the implementation of these varieties of translation in various Slavic languages, and does not overlook the problems of creating adequate translations, including special texts with new terminology and professional vocabulary.

New work will be useful to readers who work in the field of artistic and specialist translation or are interested in problems of translation studies.

Keywords: *language contacts, Slavic studies, Ukrainian studies, literary translation, special translation.*